

Memo van de gedeputeerde

Stijn Smeulders

Gedeputeerde Stedelijke ontwikkeling en Mobiliteit

Onderwerp

Informatie over een landelijke Onderwegpas voor het OV

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag wat aanvullende informatie geven over de ontwikkelingen voor een landelijke OV-pas, de Onderwegpas genoemd, waarmee minima in de daluren gratis zouden kunnen reizen met het OV in Nederland.

Aanleiding

Betaalbaar openbaar vervoer is een belangrijk voorwaarde voor diverse doelgroepen om met het OV te reizen. Tegelijk zien we de afgelopen jaren dat door de inflatie het OV ook elk jaar duurder wordt en het voor bepaalde doelgroepen steeds lastiger wordt om van het OV gebruik te maken. Arriva heeft de Meedoenpas ontwikkelt waarmee gemeenten de kosten van het busvervoer voor statushouders, minima en re-integranten betalen en deze doelgroepen op een goedkope, eenvoudige en laagdrempelige manier kunnen reizen binnen de eigen gemeente of regio. Arriva regelt de pas, de gemeenten bepalen de doelgroep die er gebruik van mag maken en betalen de kosten van het reizen met deze pas. Nu stijgen de kosten van deze pas en staan de budgetten bij de gemeenten onder druk. Dit zorg ervoor dat er niet extra gemeenten gaan deelnemen en een aantal gemeenten ook wil stoppen met deze pas.

Hier staat tegenover dat vanuit diverse provincies en samenwerkingsverband DOVA (Decentrale Openbaar Vervoer Autoriteiten) al is na gedacht over een soortgelijke OV-pas die ook in andere provincies en bij andere vervoerders geldig kan zijn. Hiermee kan gereisd worden met bus en trein, ook buiten de eigen regio tegen een afgekocht bedrag. Maar deze OV pas is er nog niet.

Social Climate Fund (SCF) en aanvraag voor een Onderwegpas

Eind vorig jaar werd duidelijk dat er kansen zijn om een OV-pas (deels) te financieren via een Europese subsidieregeling. Het gaat hierbij om het Social Climate Fund, een Europees fonds om kwetsbare doelgroepen te ondersteunen bij het oplossen van energie en mobiliteitsarmoede. Dit SCF is bedoeld voor het betaalbaar maken van en duurzame oplossingen bieden voor energie en mobiliteit van kwetsbare huishoudens en kleine bedrijven.

De decentrale overheden vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband DOVA en vervoerders hebben zich de afgelopen maanden hard gemaakt voor het in de SCF-aanvraag opnemen van een OV-pas voor minima, onder de noemer "Onderwegpas". Hierbij geven we vanuit Brabant wel steeds als kanttekening mee

Datum

19 mei 2025

Documentnummer

C2356701/5128211

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

Bijlage(n)

dat we als provincie geen ruimte hebben voor een eventuele bijdrage of cofinanciering van deze OV-pas.

In het Nationale Openbaar Vervoer Beraad (NOVB) van april jl. waarin de minister van I&W, en alle OV vervoerders inclusief NS, de provincies en de vervoerregio's vertegenwoordigd zijn, is dit initiatief omarmt en hebben alle partijen hun steun uitgesproken voor de Onderwegpas. Dit is een reisproduct waarmee mensen met een smalle beurs gratis of voor een sterk gereduceerd tarief in het openbaar vervoer (bus, trein, tram en metro) tijdens de daluren kunnen reizen. Dit stelt mensen in staat om deel te nemen aan de maatschappij, vrienden en familie te bezoeken en noodzakelijke voorzieningen zoals het ziekenhuis te bereiken. Hiermee vormt mobiliteit een minder groot aandeel in de noodzakelijke uitgaven van deze huishoudens (zie [hier](#) de brief van de minister en staatssecretaris van I&W van 25 april 2025).

Datum

19 mei 2025

Documentnummer

C2356701/5128211

Het Rijk heeft in deze brief aangegeven dat ze bij het SCF een aanvraag voor een bijdrage van €152,5 miljoen gaan doen en dat, als deze bijdrage toegekend wordt, ze dit bedrag aanvullen met een bedrag van €157,5 miljoen uit het Klimaatfonds. De totale bijdrage vanuit het Rijk komt hiermee uit op €310 miljoen voor een periode van 7 jaar (dat is de duur van het SCF).

Vanuit de decentrale overheden (provincies en/of gemeenten) zou dan nog een bijdrage van 25%, €103 miljoen, cofinanciering geregeld moeten worden waarmee het totaal beschikbare bedrag voor de Onderwegpas op €413 miljoen neerkomt. Uiterlijk 30 juni 2025 moet de aanvraag voor de Onderwegpas zijn ingediend bij de Europese Commissie. Een (landelijk) projectteam in opdracht van het NOVB zal dit oppakken en de aanvraag voor het SCF verder uitwerken. Hierbij moeten de kosten, organisatie, uitvoering, potentiële doelgroep en overige reisvoorwaarden bepaald worden. Na indiening van het voorstel zal de Europese Commissie uiterlijk eind november 2025 een definitief besluit nemen over deze toekenning.

Wat betekent dit voor Noord-Brabant?

Betaalbaar OV is ook in Brabant een belangrijke basisvoorwaarde en in het bestuursakkoord komt betaalbaar OV ook op diverse plaatsen terug. Hierbij zijn de huidige OV-tarieven uitgangspunt en is nadrukkelijk bepaald dat de OV-tarieven de komende jaren niet mogen stijgen, met uitzondering van de indexering. De landelijke Onderwegpas kan ervoor zorgen dat voor minima de kosten voor mobiliteit sterk dalen waardoor er een groter deel van hun budget overblijft voor andere noodzakelijke uitgaven. Dit sluit mooi aan bij [Motie M66-2024](#) waarin uw Staten het college oproepen om gemeenten gratis OV aan te laten bieden aan hun inwoners met een krappe beurs.

De cofinanciering die vanuit de decentrale overheden gevraagd gaat worden is ongeveer €15 mln. per jaar voor alle provincies samen. De komende tijd wordt bekend of gemeenten deze cofinanciering gaan regelen of dat er ook provincies zijn die dit op zich nemen. Binnen onze provinciale begroting zijn geen middelen gereserveerd voor deze cofinanciering. Mede gezien de passage uit ons Bestuursakkoord waarin is opgenomen dat we openstaan voor door gemeenten georganiseerde en gefinancierde initiatieven voor gratis openbaar vervoer voor doelgroepen, is er geen ruimte voor een provinciale bijdrage. Of de Brabantse gemeenten deze cofinanciering op willen pakken voor de minima in hun gemeenten zal ook de komende maanden uitgezocht moeten worden. Bij de vaststelling van de tarieven 2026 (in de tweede helft van dit jaar) kan een besluit genomen worden over de voorwaarden en financiële gevolgen van de Onderwegpas voor Brabant.

Datum

19 mei 2025

Documentnummer

C2356701/5128211

Met vriendelijke groet,

Stijn Smeulders